

РОЗДІЛ ІХ. ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

УДК 37.018.43:355.02(477)

Катерина Годлевська

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
ORCID ID 0000-0002-9263-243X

Кирил Котун

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
ORCID ID 0000-0002-3661-6689
DOI 10.24139/2312-5993/2023.05-06/250-260

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА МАЙБУТНЄ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗВО УКРАЇНИ

У статті досліджено змішане навчання в українських педагогічних закладах вищої освіти в умовах війни. Мета – проаналізувати сприйняття змішаного навчання викладачами та визначити його роль у ефективному освітньому процесі. Використані методи охоплюють розробку опитування, аналіз наукової літератури та законодавчих актів. Результати показують різні перспективи викладачів щодо змішаного навчання, його переваги, недоліки, та виклики, пов'язані з його впровадженням. Практичне значення полягає у підготовці аналітичної записки для виявлення деструктивних наслідків війни та шляхів максимізації ефективності змішаного навчання за результатами опитування. Висновки вказують на потребу подальших досліджень для розвитку методичних та технологічних ресурсів змішаного навчання та розробки тренінг-курсу для підготовки викладачів-супервізорів.

Ключові слова: змішане навчання, заклади вищої педагогічної освіти, опитування, проект, Україна.

Постановка проблеми. У контексті сучасних викликів, зокрема в умовах війни, питання ефективності змішаного навчання набуває особливої актуальності. Змішане навчання, що поєднує традиційні та цифрові освітні підходи, стає не тільки альтернативою, але й необхідністю для забезпечення неперервності освітнього процесу в непростих умовах. Воно виступає як ключовий елемент у підтримці освітньої діяльності під час війни, забезпечуючи як фізичну безпеку студентів так і викладачів. Однак, для ефективного впровадження такої моделі навчання необхідно детально зрозуміти, як саме педагогічні та науково-педагогічні працівники сприймають сутність змішаного навчання, а також які існують проблеми та виклики в цій сфері.

У цій статті нами висвітлюється процес формування онлайн опитування, спрямованого на з'ясування розуміння сутності змішаного навчання педагогічними та науково-педагогічними працівниками

зкладів вищої педагогічної освіти України. Основною метою опитування є виявлення ставлення фахівців до змішаного навчання, а також оцінка його ролі в організації освітнього процесу в сучасних умовах. Зокрема, акцент робиться на визначенні сучасного стану змішаного навчання в українських педагогічних ЗВО та ідентифікації ключових перешкод, що ускладнюють його ефективне впровадження.

Проведення онлайн опитування дозволить нам отримати відповіді на кілька ключових питань. По-перше, як педагогічні працівники розуміють змішане навчання і які асоціації вони мають з цим терміном. По-друге, які переваги та недоліки вони вбачають у цьому підході до навчання. По-третє, які основні виклики та проблеми стоять перед ними при впровадженні змішаного навчання в умовах війни. І, нарешті, які шляхи та рішення можуть бути запропоновані для подолання цих проблем.

Онлайн-опитування розроблялось в рамках реалізації проєкту 2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти у воєнний час та повоєнного відновлення України» за грантової підтримки Національного фонду досліджень України.

Зміст, висвітлений в цій статті, може не співпадати з поглядами Національного фонду досліджень України і є виключною відповідальністю виконавців проєкту з Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Аналіз актуальних досліджень. Під час підготовки та проведення цього дослідження нами був опрацьований значний обсяг наукової літератури та офіційних документів, що відображають ситуацію у сфері освіти в Україні під час воєнного стану. Зокрема, було проаналізовано наступні законодавчі акти України: Укази Президента України №64/2022 та №341/2022, які вводять і продовжують дію воєнного стану в Україні. Ці документи є основою для розуміння юридичного контексту, в якому відбувається адаптація освітнього процесу; Постанова Кабінету Міністрів України № 711 від 24 червня 2022 року, яка регулює початок навчального року під час воєнного стану, та роз'яснення щодо роботи закладів освіти у цей період.

Також нами були опрацьовані попередні опитування та аналітичні довідки, зокрема:

- Аналітична довідка щодо тенденцій організації дистанційного навчання у закладах вищої освіти у 2021/2022 навчальному році в

умовах воєнного стану (Державна служба якості освіти України, 2023), яка заснована на результатах онлайн-анкетування, що включало відгуки учасників освітнього процесу. Вона фокусується на аналізі переходу українських закладів вищої освіти на дистанційне навчання в умовах воєнного стану та охоплює такі аспекти як якість навчання, доступність ресурсів, виклики, з якими зіткнулися викладачі та студенти.

- Інформаційний бриф: Освітній процес у ЗВО під час воєнного стану в Україні (USAID RANG, 2022), який надає детальний огляд освітнього процесу в українських закладах вищої освіти під час воєнного стану; розглядає зміни в організації освітнього процесу, адаптацію до дистанційного та змішаного навчання та аналіз викликів та можливих рішень для підтримки ефективного навчання в період війни.

- Інформаційно-аналітична довідка щодо організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти України в умовах воєнного стану (Державна служба якості освіти України, 2023а), яка ґрунтується на результатах щоквартального онлайн-анкетування (квартал I) і освітлює стан організації освітнього процесу в умовах воєнного стану в закладах фахової передвищої та вищої освіти та показує, яким чином заклади освіти адаптувалися до нових умов, в тому числі через впровадження нових технологій та методик.

- Інформаційно-аналітична довідка щодо організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти України в умовах воєнного стану (Державна служба якості освіти України, 2023b), продовжує аналіз стану освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти в умовах воєнного стану й зосереджується на оцінці змін та прогресу, що відбулися з попереднього кварталу та розглядає додаткові виклики, успіхи та можливості для покращення освітньої практики в цих нових умовах.

Ці матеріали надали цінний контекст для розуміння поточного стану освітнього процесу в Україні, а також викликів і можливостей, які стоять перед закладами вищої освіти. Важливим аспектом аналізу було визначення, як зміни, запроваджені у відповідь на воєнний стан, вплинули на організацію та якість освіти, особливо з огляду на перехід до змішаного формату навчання.

Мета статті полягає в описі створеного у рамках реалізації проекту (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти у воєнний час та повоєнного відновлення України» за грантової підтримки

Національного фонду досліджень України відбувалося, опитування, яке розроблено для з'ясування розуміння сутності змішаного навчання педагогічними, науково-педагогічними працівниками закладів вищої педагогічної освіти України та його ролі в організації ефективного освітнього процесу в умовах війни; визначення сучасного стану змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти України, а також виявлення ключових проблеми, які гальмують ефективність впровадження процесу змішаного навчання.

Методи дослідження. Для реалізації мети даної статті були використані наступні методи: детальний опис процесу створення опитування, включаючи складові питань й мету збору цих даних та методологічний аналіз, який дав можливість визначити важливість кожного блоку питань опитування для дослідження загалом та їх практичне застосування. Ці методи спрямовані на забезпечення розуміння процесу створення та використання опитування як основного інструменту збору даних, дозволяючи оцінити його достовірність та релевантність для дослідження змішаного навчання.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо структуру та зміст опитування, розробленого для аналізу змішаного навчання в українських закладах вищої педагогічної освіти в умовах воєнного стану. Опитування складається з 4 блоків.

Блок 1 «Інформація про учасників» опитування, який включає 7 питань, зіграє вирішальну роль у дослідженні, надаючи фундаментальний контекст для аналізу відповідей, отриманих у наступних блоках. Цей блок зосереджений на зборі демографічної інформації про респондентів, охоплюючи такі важливі аспекти, як вік, стать, науковий ступінь та вчене звання, що дозволяє розглянути широкий спектр перспектив і досвіду в контексті змішаного навчання. Окрім того, опитування збирає інформацію про професійний статус респондента, стаж роботи в освітній сфері, та освітній заклад, де вони працюють, що допомагає зрозуміти, як різні особисті та професійні характеристики впливають на сприйняття та впровадження змішаного навчання. Також ці питання включають інформацію про цикли дисциплін, які викладають респонденти, надаючи додатковий контекст щодо практичного застосування змішаного навчання в різних освітніх сферах. Ця інформація становить основу для глибшого розуміння та аналізу відповідей, отриманих у подальших блоках опитування, і допомагає ідентифікувати ключові тенденції та виклики в сфері змішаного навчання.

Збір даних у Блоку 1 «Інформація про учасників» має значний вплив на загальне дослідження, оскільки він забезпечує глибоке розуміння контексту, в якому респонденти переживають та оцінюють змішане навчання. Ця інформація дозволяє виявити, як різні фактори, такі як освітній та професійний фон, впливають на сприйняття та впровадження змішаного навчання, що є ключовим для розробки ефективної технології максимізації ресурсів змішаного навчання. Також це допомагає у визначенні різноманітності думок та потреб серед різних груп викладачів та адміністрації, що є важливим для розробки більш цілеспрямованих та інклюзивних педагогічних підходів. Тому важливо, щоб дослідження відображало широкий спектр думок та досвіду, що представляють різні сегменти освітньої спільноти. Крім того, зібрана інформація може виявити потенційні прогалини у знаннях та навичках, що вимагають подальшого професійного розвитку, особливо в контексті адаптації до умов війни. Отже, збір та аналіз цих даних є вирішальним для забезпечення об'єктивності та глибини дослідження змішаного навчання в українських педагогічних ЗВО.

Блок 2 «Роль змішаного навчання у сучасному освітньому процесі ЗВО педагогічного профілю у воєнний час та повоєнного відновлення України» опитування також містить 7 запитань. Включає в себе питання, які вибрані з метою комплексного аналізу сучасної ситуації і виявлення стратегічних напрямків розвитку цього напрямку в освіті. Питання розроблені так, щоб оцінити не тільки ставлення та сприйняття змішаного навчання серед педагогів, але й реальний стан його впровадження в освітніх установах.

Перше питання, яке стосується загальної точки зору на впровадження моделі змішаного навчання, є ключовим для визначення, чи вважають освітяни цю модель ефективною в сучасних умовах. Відповіді допоможуть зрозуміти, наскільки широко розповсюджена ідея використання змішаного навчання як методу підвищення якості освітнього процесу. Наступне питання, яке зосереджується на ролі змішаного навчання у подоланні наслідків війни, дає змогу оцінити, наскільки цей підхід сприймається як важливий інструмент у складних умовах сучасності.

Подальші питання про стан впровадження змішаного навчання на рівні окремих ЗВО та їх адміністрацій дозволяють отримати уявлення про практичне застосування цих підходів у різних освітніх установах. Це важливо для визначення рівня прийняття та інтеграції змішаного

навчання в освітній процес, а також для виявлення потенційних перешкод та викликів, які можуть виникати під час його впровадження.

Останні питання, які зосереджені на доцільності впровадження ресурсів змішаного навчання в умовах воєнних дій та їхньому впливі на післявоєнне відновлення, дають змогу оцінити, наскільки ця модель навчання може бути корисною у воєнний час та як вона може сприяти відновленню та розвитку освіти після завершення війни.

Цілісний аналіз відповідей на ці питання дозволить отримати комплексне уявлення про стан та перспективи змішаного навчання в контексті воєнного стану та повоєнного відновлення. Це включає оцінку готовності закладів вищої освіти до адаптації та використання гнучких, інноваційних освітніх моделей у викликах, які ставить перед ними сучасний світ. Відповіді допоможуть також зрозуміти, які методи та ресурси необхідні для підвищення ефективності змішаного навчання, особливо в умовах, коли традиційні методи освіти можуть бути обмежені або недоступні.

Важливим аспектом цього блоку є визначення ставлення адміністрації освітніх закладів до змішаного навчання, оскільки воно впливає на стратегічне планування та ресурсне забезпечення цього напрямку в освіті. Також це дає змогу виявити, як освітні заклади готуються до можливих післявоєнних змін та які ініціативи вони можуть впровадити для підтримки та розвитку змішаного навчання.

Отже, цей блок опитування не лише відображає поточне сприйняття змішаного навчання, але й вказує на потенційні напрямки його розвитку та вдосконалення в майбутньому, що є ключовим для адаптації освітньої системи до змінних умов сучасного світу.

Блок 3 опитування «Уявлення про сутність змішаного навчання» включає питання, які були уважно відібрані для того, щоб зібрати багатогранну інформацію про сприйняття та оцінку змішаного навчання серед педагогічних працівників. Ці питання дозволяють дослідникам отримати глибоке розуміння того, як освітяни визначають змішане навчання, які переваги та недоліки вони в ньому вбачають, і як ці сприйняття можуть впливати на впровадження цієї моделі в освітній процес.

Питання про головні особливості змішаного навчання дають можливість визначити ключові характеристики, які респонденти вважають найважливішими. Це допомагає усвідомити, що саме викладачі та адміністратори вищих навчальних закладів цінують у змішаному навчанні, та як вони бачать його роль у сучасній освіті.

Питання про переваги та недоліки змішаного навчання є критично важливими для оцінки його ефективності та прийнятності. Зібрана інформація допоможе виявити сильні та слабкі сторони цього підходу в контексті освітнього процесу в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Це забезпечує можливість для подальшого аналізу та розробки стратегій з оптимізації змішаного навчання.

Останні питання цього блоку зосереджені на максимізації ефективності різних ресурсів змішаного навчання, а також на оцінці факторів, що сприяють або перешкоджають його впровадженню. Відповіді на ці питання дадуть змогу ідентифікувати ключові напрями для підвищення ефективності змішаного навчання та визначити потенційні бар'єри, з якими можуть зіткнутися освітні заклади під час його впровадження.

Таким чином, Блок 3 надає цінну інформацію, яка допоможе дослідникам оцінити загальну ефективність змішаного навчання, його вплив на освітній процес, та можливості його оптимізації у майбутньому. Відповіді на ці питання допоможуть зрозуміти, як педагоги сприймають змішане навчання як засіб підвищення якості освіти, особливо в складних умовах воєнного часу та в період відновлення після конфлікту. Це дасть можливість виявити специфічні потреби та виклики, з якими стикаються педагогічні працівники, та визначити, які зміни можуть бути внесені для покращення ефективності змішаного навчання.

Крім того, інформація, зібрана у цьому блоку, допоможе визначити напрями для подальших наукових досліджень та розробки педагогічних стратегій, спрямованих на вдосконалення використання змішаного навчання у педагогічних установах. Це може включати дослідження впливу різних методів змішаного навчання на навчальні результати, розробку нових навчальних матеріалів, адаптованих до умов воєнного часу, а також розробку тренінгів та семінарів для викладачів, спрямованих на підвищення їх компетентності в галузі змішаного навчання.

У підсумку, Блок 3 опитування відіграє важливу роль у формуванні загальної картини дослідження, надаючи глибоке розуміння відношення освітян до змішаного навчання, його сильних і слабких сторін, а також потенційних напрямків для підвищення його ефективності в умовах сучасних викликів.

Блок 4 «Готовність викладача до використання технології змішаного навчання в освітньому процесі» містить ряд запитань, спрямованих на оцінку ступеня готовності педагогів до впровадження і використання змішаного навчання. Цей блок дозволяє зібрати інформацію про різні аспекти готовності викладачів, включаючи мотиваційні, технологічні, рефлексивні, методичні, когнітивні, оцінно-результативні та діяльнісно-практичні компоненти.

Запитання про компоненти готовності дозволяють визначити, на які елементи викладачі звертають найбільшу увагу при підготовці до використання змішаного навчання. Це дає змогу виявити ключові області, які потребують додаткової уваги та розвитку, наприклад, підвищення мотивації викладачів або забезпечення їм необхідних технологічних навичок.

Оцінки за десятибальною шкалою вагомості різних компонентів готовності до впровадження змішаного навчання дають можливість зрозуміти, які аспекти викладачі вважають найбільш важливими для ефективної реалізації цього підходу. Це дозволяє визначити, які області потребують підвищеної уваги під час планування та розробки навчальних програм та тренінгів для викладачів.

Запитання про оцінку власної готовності до реалізації змішаного навчання та володіння різними ресурсами змішаного навчання дозволяють виявити самооцінку викладачів щодо їх компетенцій у цій сфері. Це допомагає ідентифікувати потенційні прогалини у знаннях і навичках, які потребують подальшого розвитку та підтримки.

Останні питання блоку спрямовані на оцінку професійних та особистісних якостей, які вважаються важливими для успішного використання змішаного навчання, а також на виявлення перспектив його впровадження у педагогічному профілі ЗВО. Це дозволяє зрозуміти, які якості та навички вважаються ключовими для ефективної реалізації змішаного навчання та яким чином вони можуть бути інтегровані в освітній процес. Відповіді на ці питання також допоможуть визначити, які чинники та умови сприяють успішному впровадженню змішаного навчання, а також виявити можливі бар'єри та обмеження.

Зібрана інформація в Блоку 4 дозволяє не тільки зрозуміти поточний стан готовності викладачів до використання змішаного навчання, але й виявити ключові пріоритети для розвитку професійних навичок та компетенцій. Це, в свою чергу, надає основу для розробки освітніх програм та тренінгів, які спрямовані на підтримку викладачів у

впровадженні та ефективному використанні цієї інноваційної освітньої технології.

Отже, Блок 4 опитування відіграє важливу роль у визначенні готовності викладачів до змішаного навчання та виявленні потенційних напрямків для підвищення їх компетентності та ефективності в цій сфері. Це надає необхідну інформацію для розробки стратегій та ініціатив, спрямованих на вдосконалення освітнього процесу в умовах сучасних викликів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Опитування, яке є частиною більш широкого діагностичного комплексу, у дослідженні стану змішаного навчання в українських закладах вищої педагогічної освіти в умовах війни має значну роль. Воно забезпечує не лише інформацію про поточне становище та потреби у сфері змішаного навчання, але й виявляє ключові виклики та можливості, які виникають в цей критичний період.

Результати опитування будуть використані для розробки аналітичної записки «Змішане навчання в закладах вищої педагогічної освіти України в умовах війни». Ця записка має на меті не тільки оцінити стан змішаного навчання, але й виявити деструктивні наслідки війни для вищої педагогічної освіти. Важливим аспектом аналізу буде ідентифікація шляхів максимізації ефективності психологічних, методичних, і технологічних ресурсів змішаного навчання, як у період війни, так і на етапі повоєнного відновлення України.

Результати, отримані в ході аналізу відповідей на опитування, відкривають перспективи для подальших наукових розвідок. Вони дозволяють визначити конкретні потреби (методичні та технологічні) освітян щодо ефективності ресурсів змішаного навчання. Такий аналіз стане основою для розробки тренінг-курсу для підготовки викладачів-супервізорів, зорієнтованих на імплементацію технологій, які покликані максимізувати ефективність змішаного навчання.

Таким чином, результати опитування та подальші дослідження стануть ключовими для розуміння та вдосконалення змішаного навчання в українських педагогічних закладах вищої освіти, забезпечуючи ефективну освіту в умовах воєнних викликів та повоєнного відновлення.

ЛІТЕРАТУРА

Державна служба якості освіти України. (2023). *Аналітична довідка щодо тенденцій організації дистанційного навчання у закладах вищої освіти у 2021/2022 навчальному році в умовах воєнного стану (за результатами*

- онлайн-анкетування учасників освітнього процесу). Retrieved from: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/01/ANALITICHNA-DOVIDKA-ZVO_12.06.pdf (State Service of Education Quality of Ukraine. (2023). *Analytical note on trends in the organisation of distance learning in higher education institutions in the 2021/2022 academic year under martial law (based on the results of an online survey of participants in the educational process)*. Retrieved from: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/01/ANALITICHNA-DOVIDKA-ZVO_12.06.pdf).
- Державна служба якості освіти України. (2023а). *Інформаційно-аналітична довідка щодо організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти України в умовах воєнного стану (за результатами щоквартального онлайн-анкетування, I квартал 2023 року)*. Retrieved from: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/Organizaciya_osvitnogo_procesu_FPO-ZVO_IAD_I_kvartal_2023_SQE.pdf (State Service of Education Quality of Ukraine (2023а). Information and analytical note on the organisation of the educational process in professional pre-higher and higher education institutions of Ukraine under martial law (based on the results of a quarterly online survey, first quarter of 2023). Retrieved from: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/Organizaciya_osvitnogo_procesu_FPO-ZVO_IAD_I_kvartal_2023_SQE.pdf)
- Державна служба якості освіти України. (2023b). *Інформаційно-аналітична довідка щодо організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти України в умовах воєнного стану (за результатами щоквартального онлайн-анкетування, II квартал 2023 року)*. Retrieved from: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/IAD_II_kvartal_FPO_ZVO_SQE-2023.pdf (State Service of Education Quality of Ukraine (2023b). Information and analytical note on the organisation of the educational process in professional pre-higher and higher education institutions of Ukraine under martial law (based on the results of a quarterly online survey, second quarter of 2023). Retrieved from: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/IAD_II_kvartal_FPO_ZVO_SQE-2023.pdf)
- Постанова Кабінету Міністрів України № 711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні» (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine №711 «On the beginning of the academic year during the legal regime of martial law in Ukraine») (2022). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-2022-%D0%BF#Text>
- Указ Президента України №341/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» (Decree of the President of Ukraine №341/2022 «On Extension of the Martial Law in Ukraine») (2022). Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/3412022-42617>
- Указ Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (Decree of the President of Ukraine №64/2022 «On the introduction of martial law in Ukraine») (2022). Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
- USAID RANG. (2022). *Інформаційний бриф: Освітній процес у ЗВО під час воєнного стану в Україні*. Retrieved from: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00ZKWS.pdf (USAID RANG. (2022).

Information Brief: Educational process in higher education institutions during martial law in Ukraine. Retrieved from: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00ZKWS.pdf.

SUMMARY

Hodlevska Kateryna, Kotun Kyryl. A Study of Blended Learning in Wartime: the Current State and Future of the Higher Pedagogical Institutions of Ukraine.

The article focuses on assessing the role and impact of blended learning in Ukrainian higher pedagogical institutions in wartime. The aim of the study is to analyse a survey designed to assess blended learning by teachers, its impact on the educational process, and to determine its potential in the context of martial law and post-war reconstruction of the country. The online survey was developed within the framework of the project 2022.01/0098) «Maximising the Efficiency of Blended Learning Resources in Higher Pedagogical Education Institutions in Wartime and Post-War Reconstruction of Ukraine» with the grant support of the National Research Foundation of Ukraine. The survey includes questions about the main aspects of blended learning, its advantages, disadvantages, and an assessment of its role in overcoming the challenges caused by the war. The survey aims to identify different perspectives of teachers, their expectations and attitudes towards blended learning. The practical significance of the study is to develop an analytical note that will help identify the destructive effects of the war on the educational process and identify ways to optimize blended learning. This includes the development of a training course to prepare teacher supervisors, as well as identifying the needs for methodological and technological resources. The findings of the study emphasise the need for further development of blended learning, adaptation of its methods and approaches to wartime conditions and post-war reconstruction. The authors call for the intensification of research in this area, the development of new teaching methods and technologies that will help implement blended learning as an effective tool in the modern educational process. The authors emphasized the role of blended learning as a tool that will contribute to the sustainability and adaptability of the educational process, especially in wartime. In conclusion, the authors emphasized the need for further study and development of blended learning, which can become an important factor in preparing the educational system for the future challenges that the country will face at the stage of post-war recovery.

Key words: *blended learning, higher pedagogical education institutions, survey, project, Ukraine.*